

УДК [005.336.3:658.62] (477)

АНАЛІЗ ДОСВІДУ ДОБРОВІЛЬНОЇ СЕРТИФІКАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

Студент В.В. Дешко
Науковий керівник професор Г.І. Хімичева
Київський національний університет технологій та дизайну

***Ключові слова:** сертифікація, добровільна сертифікація, випробувальні лабораторії, сертифікат відповідності, знак відповідності.*

Одним із механізмів підвищення якості та конкурентоздатності продукції, як доводить міжнародний досвід, є впровадження добровільної системи сертифікації. Законодавство зарубіжних країн по-різному вирішує питання, на відповідність яким вимогам має проводитись сертифікація. У деяких країнах керівництво діяльністю із сертифікації зосереджено безпосередньо в державних органах (Японія), в більшості інших держава впливає на діяльність із сертифікації шляхом законодавчого встановлення основних норм, призначення урядових осіб, відповідальних за стандартизацію (Франція), укладання угод з організаціями із стандартизації про виконувани функції з сертифікації (Договір між урядом Німеччини і Німецьким інститутом стандартизації). Керівництво роботами із сертифікації, нагляд за виконанням її правил здійснюють національні інститути із стандартизації, що представляють усі зацікавлені сторони — виробників, продавців, споживачів. У Фінляндії, де керівним органом із сертифікації є Асоціація стандартизації Фінляндії, сертифікаційний нагляд здійснює Асоціація технічного нагляду при Міністерстві торгівлі та промисловості. Нагляд за електротехнічними виробами здійснює Інспекторат з питань електротехніки при тому ж міністерстві. У зв'язку з тим, що основою сертифікації продукції є випробування, особливий правовий статус у національних системах сертифікації мають випробувальні лабораторії. Так, в Австрії лабораторії уповноважуються урядом; в країнах, де створені системи акредитації лабораторій, — органами, що очолюють ці системи (США, Канада, Англія, Данія, Німеччина).

Як правило, у відповідних законах зазначаються групи продукції чи критерії вибору продукції, що підлягає сертифікації. Можуть зазначатися і групи стандартів, на відповідність яким має перевірятись продукція. Зазвичай це стандарти різноманітних галузей виробництва (будівельних матеріалів, електротехнічних) щодо захисту навколишнього середовища, безпеки праці тощо. В усіх національних системах сертифікації передбачена юридична відповідальність за порушення правил сертифікації. У будь-якій системі сертифікації відповідальність покладається на всі сторони, що порушують правила.

В Україні з 1 січня 2018 року скасовується обов'язкова сертифікація продукції, що виконувалася відповідно до Декрету, тому з указаної дати вся продукція, яка сертифікувалася та входила до Переліку продукції, що підлягала обов'язковій сертифікації (затвердженому Наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 1 лютого 2005 року № 28) підлягає добровільній сертифікації [1]. Крім того, членство України в СОТ і входження до європейських економічних структур передбачає реформування Національної системи сертифікації згідно Європейських директив, Нового та Глобального підходів. Тобто у зв'язку з введенням в Україні технічних регламентів, що розроблені на підставі Директив ЄС Нового підходу, добровільна сертифікація отримує особливе значення, тому що значно полегшує подальшу процедуру декларування, підвищує

конкурентоздатність на ринку, привабливість продукції в очах замовників, завойовування їх довіри та власну впевненість керівництва підприємства-виробника чи постачальника продукції в якості продукції, отримує переваги під час участі у тендерах.

Як правило, добровільна сертифікація в Національній системі сертифікації УкрСЕПРО здійснюється згідно з вимогами ДСТУ 3413, і включає такі основні етапи:

- подача заявки та супровідної документації на продукцію в орган сертифікації;
- аналіз поданої документації та прийняття рішення органом сертифікації за заявкою щодо можливості та схеми проведення сертифікації;
- обстеження або атестація виробництва, або оцінка або сертифікація системи управління якістю, якщо це передбачено схемою сертифікації;
- відбір, ідентифікація зразків продукції та їх випробування;
- аналіз отриманих результатів;
- у разі позитивних результатів - оформлення сертифікату відповідності та його реєстрація в Реєстрі Системи сертифікації УкрСЕПРО;
- технічний нагляд за сертифікованою продукцією.

Заявку на сертифікацію (підтвердження відповідності) продукції може подавати будь-яка організація будь-якої форми власності або фізична особа. Заявник самостійно (або за бажанням замовника) визначає, за якими показниками він бажає підтвердити відповідність продукції до вимог стандартів [2]. Сертифікація відбувається як партій, так і продукції, що виготовляється серійно. При сертифікації продукції, що виготовляється серійно, з терміном дії сертифіката відповідності 2, 3 років, заявником може бути тільки виробник продукції або його уповноважений представник. Орган сертифікації й випробувальна лабораторія проводять компетентну оцінку відповідності продукції.

Під час проведення сертифікації та у разі позитивного рішення органу з сертифікації заявникові видається сертифікат відповідності та проводиться його реєстрація у Реєстрі Системи сертифікації УкрСЕПРО та право маркувати продукцію спеціальним знаком відповідності згідно ДСТУ 2296 «Національний знак відповідності». Це дозволяє підприємству зміцнити свої позиції на ринку й розширити можливості збуту своєї продукції. За сертифікованою продукцією передбачений технічний нагляд у вигляді планових і позапланових перевірок, що здійснюється органами з сертифікації, які проводили сертифікацію продукції. Обсяг робіт в ході технічного нагляду визначається в залежності від цілей перевірки та схеми сертифікації, за якою була сертифікована продукція [3].

Таким чином, застосування добровільної системи сертифікації є потужним засобом підвищення конкурентоздатності продукції та одним із найважливіших факторів успішної діяльності будь-якої організації. Вона дозволяє розширити торговельні зв'язки між країнами, реалізувати єдиний підхід до оцінки якості різних об'єктів, робить можливою гарантію стабільного виготовлення продукції необхідного рівня якості, оскільки охоплює організацію виробництва і власне якість продукції. Також не вимагаються повторні випробування в країні, якщо вона визнавала сертифікат постачальника, тобто термін одержання дозволу на ввезення для сертифікованого товару значно скорочується.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Про стандартизацію і сертифікацію: Декрет Кабінету Міністрів від 10.05.93 № 46-93 // ВВР України. – 1993.*
2. *Ахміна А.М. Основи управління якістю продукції / А.М. Ахміна, Д.П. Гасюк; під ред. А.М. Ахміна. –К. : Фенікс, 2012. –324 с.*
3. *Соломаха В.Л. Стандартизація и сертификация: учебн. пособ. / В.Л. Соломаха, Б.В. Титович, В.Г. Смирнов; под ред. Б. В. Титович. –М.: Юнити, 2011. –260 с.*